do_co_mo_mo_tr
iç mekan

mezanin kat 1

2

3

Eşkenar üçgen modül ardan oluşan tavan sistemi iç mekan hacimlerinde tanımlamaktadır.

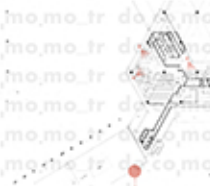

MEKANIN TARİHÇESİ & MEKANSAL ORGANİZASYON

1971 tarihli master planda terminal binasına uçakların yanaşılması amacıyla altı adet çevresel ayrıtlı pier öngörülmüştür. Ancak yalnızca 2 adet pier yapılmıştır (Görsel 1). Uçakların pozisyonları ve yolcu birikiminin gerçekçi şekilleneceği poligonal ana kütle, "mezanin kat"ının da içinde bulunduğu gişeler ve bagaj alanını oluşturmaktadır. Tabanlığı'nın kompakt bir sistem olarak tanımlandığı bu form, uçakların terminal binasına yaklaşımında hem çoğalırken hem de merkezi işlemleri sürdürülebilen yeralanmaktadır. Poligonun orta boşluğunda ise türlü yolcu hizmetlerine ilişkin alanlar düzenlenmiştir.

Transit yolcular için tanımlanan mekanlar; geliş ve gidiş yolcu katından farklı bir ana kat içinde tasarlanmıştır. Mezanin katında transit bekleme salonu, snack bar (cafe-bar), transit lokantası, gümrüksüz bölge lokantası, CIP, mutfak, olak hacim, seyir terasları ve apron kontrol kulesi yer almaktadır. Yönünü ana kütlenin oluşturan poligonal biçimi pist'e bakan kısmında apron kontrol kulesi ve kulenin hemen iki yanında seyir terasları konumlanmıştır. Ana kabin orta kısmı güdüş hizmetlerine bakan bir gideri boşluğuna sahiptir. Ana kabinin iki yanında yolcu bekleme transit bekleme salonu ve gümrüksüz CIP alanı yer almıştır bu alanın seçiminde ve kotunda iki farklı lokantada ve mutfak alanları bulunmaktadır. Bu katta bulunan tüm mekanları ana kütlenin uzun kenarından geçen bir silmeleri alışverişin ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Diğer kat planlarında da görülen simetri mezanin kat'ının mekan biçimlerinde de önemli bir yer almıştır. Ayrıca mekanlar birbirlerinden şeffaf bölücülerle ayrıldığı için mezanin kat bütüncül bir şekilde algılanmaktadır.

AYDINLATMA ELEMANLARI & DONATI

Mezanin katında yer alan farklı işlevdeki mekanların yapay aydınlatma tasarımlarının da mekanlara göre farklılaştığı görülmektedir. Yeşilköy Havalimanı, Yeni Terminal Binasının Raporuna göre Johannes Dinnebier'in genel tasarım yaklaşımı doğrultusunda yapılmıştır. Transit yolcu holündeki cafe bar alanında tavan sistemine entegre noktasal ışık kaynakları kullanılmıştır. Transit yolcu lokantasında dolaylı gökdelen oluşan asma tavan da da benzer bir aydınlatma elemanı yer almıştır. Bu mekanda ayrıca her alanın özgün tanımlayan farklı tavanlar bulunmaktadır. Transit yolcu bekleme alanının ve CIP'lerin bulunduğu mekan aynı tavan sistemine ve aydınlatma tasarımına sahiptir. Bu mekanda ayrıca sehpi eğerek üçgen şeklinde tüllülen mekanın bu modüllerin orta noktalarından sarkıtılan 27'li ütündürük elemanlar bulunmaktadır. Bu katta yer alan diğer mekanlardaki noktasal aydınlatmalara benzer bir forma sahiptir. Bu sebeple aydınlatmaların mezanin katında mekanlara göre değişse de ortak bir tasarım dili olduğu söylenebilir.

Mezanin katında transit yolcu cafe bar alanında mekanın tasarım kabarmıştır, bağımsız sabit olmayan masa ve oturma elemanları seçilmiştir. Metal ayaklar ve bir yay şeklinde olan ahşap oturma yüzeyi ile birleştiği daha yuvarlak formlu sehpi bir oturma elemanı 4'lü şeklide daha yakından bir masa etrafında yerleştirilmiştir. Transit yolcu lokantası ise daha uzun süre oturmaya da imkan tanıyacak şekilde farklı oturma elemanlara sahiptir. Mekanın orta alanında 8 adet 'U' şeklinde sabit oturma elemanı yer almaktadır. Bunlarda da metal ayak kullanılmıştır. Bu alan kalabalık gruplar için daha büyük oturma alanı sunmaktadır.

a

c

b

d

e

f

g

h

YEŞİLKÖY HAVALIMANI YENİ TERMINAL BINASI
DIŞ HATLAR TERMİNALİ | MEZANİN KAT TRANSİT YOLCU MEKANLARI

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ • BETÜL OZAR • PELIN NANE
GÜZEL SANATLAR TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ
İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI BÖLÜMÜ

Özgün adı: Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası | (Bugünkü adı: Atatürk Havalimanı (1985 yılı itibari ile yeni isimini kazanmıştır))
Mekanın Tarihçesi: 1912 yılında 'Tayyare Meydanı' olarak askeri amaçla kullanılmaya başlanan bölgeye ilk pist 1933 yılında inşa edilmiştir. Yeşilköy Havalimanı 1953 yılında kullanıma açılmıştır. O yıllarda yaklaşık 500.000 kapasiteye sahip olan iç ve dış hatlar terminal binası artan hava taşımacılığı yükünü karşılayamamıştır. 1971 yılında tasarımı eşanayu bepliyen Hayati Tabanlioğlu'nun kurguladığı yeni master planında, yıllık 5 milyon yolcu kapasiteli dört terminal binası ve ek yapılar yer almaktaydı. Dış hatlar terminal binasında yer alan transit yolcu alanı da bu master plan kapsamında inşa edilmiştir. Yapı bodrum kat, geliş katı, gidiş katı ve bir ara kat olmak üzere toplam dört kattan oluşmaktadır. Tasarlanan master plan doğrultusunda tamamlanan yeni terminal binası 7 Ekim 1983 tarihinde hizmete açılmış ve mimar Hayati Tabanlioğlu bu tasarımıyla aynı yıl Sedat Simavi ödülünü kazanmıştır.
Değerlendirme: Yeşilköy Havalimanı'nın, (günümüzdeki adıyla Atatürk Havalimanı) aynı zamanda uluslararası bir havalimanı olması sebebiyle birçok yolcunun ülke ile ilk temas etciği mekan niteliği taşımakta ve Türkiye ile ilgili ilk izlenimlerin, ilk belleğin oluştuğu yer konumunda bulunmaktadır. Diğer bir deyişle Türkiye'nin uluslararası bir platformda temsil edildiği arena olması bakımından önem arz etmektedir.

Günümüzde hem Sivil Havacılık tarihi, hem kültürel hem de toplumsal olarak önemli bir bellek oluşturmuş olan Yeşilköy Havalimanı Dış Hatlar Terminal Binası artık kullanılmamaktadır. 2000 yılında yapılan revizyonla iç hatlar olarak kullanılmaya başlanmış ardından İstanbul Havalimanı'nın hizmete geçmesi ile 2019 yılında Atatürk Havalimanı iç hat ve Dış hat terminalleri tarifeli yolcu trafiğine kapatılmıştır. Bu sebeple arşivlerin ortaya çıkarılması, bulunan arşivlerin belgelenmesi ve korunmasına yönelik çabaların modern mimarlık mirasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça: Bakırcı, M. (2012) Ulaşım Coğrafyası Açısından Türkiye'de Havayolu Ulaşımının Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Yapısı , Marmara Coğrafya Dergisi,Sayı 25, Sayfa 340-377. **Erdoğan, A. S. (2005)** Atatürk Havalimanı'nın Tarihsel Gelişimi ve Dış Hatlar Terminalinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tez, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul | **Hoş, B. Y. (2008)** Atatürk Havalimanı, Yüksek Lisans Tez, İstanbul Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul | **Salt Araştırma | Hayati Tabanlioğlu Arşivi** (https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/398) | **Tabanlioğlu, H. (1983)** Yeşilköy Havalimanı Yeni Terminal Binası, Cem Ofset.